

Besluit **Besluit strekkende tot een positieve beoordeling van een aanvraag om accreditatie van de opleiding wo-master Notarieel Recht van de Universiteit Utrecht**

Algemene gegevens:

datum	Naam instelling	: Universiteit Utrecht
9 juli 2012	Naam opleiding	: wo-master Notarieel Recht (60 ECTS)
onderwerp	Datum aanvraag	: 7 november 2011
Besluit	Variant opleiding	: voltijd
accreditatie wo-master	Locatie opleiding	: Utrecht
Notarieel Recht van de	Naam VBI	: Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Universiteit Utrecht	Datum visitatie	: 22 t/m 24 maart 2011
(#5529)	Datum VBI-rapport	: oktober 2011
uw kenmerk		
O&O 11.21263		

Beoordelingskader:

ons kenmerk	Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs [wo-master] van de NVAO
NVAO/20121969/AH	(Accreditatiekader; Stcrt. 2003, 120). Op grond van het toepasselijke Accreditatiekader
bijlage	wordt een opleiding beoordeeld aan de hand van zes onderwerpen, te weten: doelstellingen
1	opleiding, programma, inzet van personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en resultaten.

Aanvullend:

Op 28 februari 2012 heeft de NVAO bij de instelling aanvullende informatie opgevraagd ten aanzien van de eisen wo en de kwantiteit van het personeel, het gerealiseerd niveau en het onderwijsrendement. De informatie hieromtrent heeft de NVAO op 29 maart 2012 bij e-mail ontvangen van de instelling en heeft zij bij de desbetreffende facetten in haar oordeelvorming betrokken. Ten aanzien van het onderwerp personeel heeft de NVAO op 7 mei 2012 nogmaals aanvullende informatie opgevraagd. Deze informatie is op 21 mei 2012 ontvangen.

Voorts heeft overleg plaatsgevonden over de uitkomsten van de beoordeling van het cluster Rechtsgeleerdheid op 3 november 2011 (met de visitatiecommissie), 19 december 2011 (met het disciplineoverleg) en 1 februari 2012 (overleg met de rectoren van instellingen met een rechtenfaculteit). De uitkomsten van de diverse overleggen heeft de NVAO eveneens meegenomen in de besluitvorming.

Uit deze overleggen is de NVAO gebleken dat de opleidingen en de instellingen de hen betreffende opmerkingen en aanbevelingen van de visitatiepanels ter harte nemen. Dat geldt in het bijzonder het studiesucces, dat bij vrijwel alle opleidingen een aandachtspunt is.

Pagina 2 van 9 Ook is uit de visitatierapporten en de genoemde overleggen gebleken dat de opleidingen maatregelen nemen en gaan nemen om de hen betreffende aandachtspunten te adresseren. De visitatiepanels spreken hierover hun vertrouwen uit. De NVAO deelt dit. Om het vertrouwen verder te schragen, is met de rectoren van de desbetreffende universiteiten afgesproken dat de NVAO zal kunnen beschikken over de rapportages van de instellingen in het kader van de af te sluiten prestatieafspraken met de staatssecretaris. Deze prestatieafspraken betreffen ook het studiesucces van het onderwijsaanbod van de instelling. De NVAO adviseert de instelling om in deze rapportages ook te betrekken de opmerkingen van het panel rond het opleidingsprogramma. Dat is immers in belangrijke mate medebepalend voor het studiesucces.

Samenstelling QANU-panel:

- Prof. dr. J.W. Zwemmer (voorzitter): emeritus hoogleraar Belastingrecht aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. mr. J.E. Bosch-Boesjes: dean Universiteit of Groningen Honours College van de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. mr. J.G.J. Rinkes: hoogleraar Privaatrecht, Open Universiteit te Heerlen;
- Dr. mr. M.J.A.M. Ahsmann: vice president/opleidingscoördinator sector civiel recht rechtbank Rotterdam;
- I.C.M. de Boer LL.M.: student wo master Sociaal Recht aan de Universiteit van Tilburg;
- Dr. E. Driesen, Universitair Docent bij de Capgroep Onderwijs-ontwikkeling & -onderzoek, Faculteit Health Medicine and Life sciences, Universiteit Maastricht;
- Drs. M. Truijens: secretaris;
- Drs. L. te Marvelde: secretaris.

Bevindingen:

Doelstellingen opleiding

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De algemene eindkwalificaties van de masteropleiding voldoen aan de domeinspecifieke eisen, zo heeft het panel vastgesteld. De afgestudeerden hebben gedegen kennis van en inzicht in de internationale en nationale maatschappelijke context van het gekozen rechtsgebied. Daarnaast heeft het panel geconstateerd dat het zelfstandig vergaren van bestaande wetenschappelijke kennis terugkomt in de eindkwalificaties. In de opleidingsspecifieke eindkwalificaties worden de eindkwalificaties van het desbetreffende rechtsgebied uitgebreid.

Het panel heeft de eindkwalificaties en hun relatie tot de Dublin-descriptoren bestudeerd. De eindkwalificaties van de masteropleiding weerspiegelen de eisen die daaraan worden gesteld. De eindkwalificaties geven aan dat het niveau van de kennis dat de student opdoet, een verdieping is ten opzichte van dat van de bachelorfase. Het panel heeft vastgesteld dat de opleidingsspecifieke eindkwalificaties het verdiepende karakter van de opleiding in voldoende mate weergeven. Tot slot heeft het panel geconstateerd dat de afgestudeerde zelfstandig een wetenschappelijk verantwoord onderzoek kan opzetten en uitvoeren.

Het panel heeft geconstateerd dat de eindkwalificaties van de opleiding in voldoende mate zijn ontleend aan de eisen van de internationale wetenschapsbeoefening en aansluiten op de relevante beroepspraktijk. De opleiding is primair gericht op uitstroom naar de arbeidsmarkt. Een afgestudeerde van de masteropleiding Notarieel recht heeft het civiel effect ten behoeve van het notariaat behaald, zoals het KB Beroepsvereisten kandidaat-notaris voorschrijft. Het panel concludeert dat de eindkwalificaties voldoende academisch

Pagina 3 van 9 zijn georiënteerd en expliciet verwijzen naar aspecten van wetenschappelijke vorming. Zo kan een afgestudeerde juridische argumentatie opbouwen en een juridisch oordeel vormen. De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'doelstellingen opleiding' als voldoende.

Programma

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het departement heeft een standaardmodel ingevoerd voor de opbouw van de programma's van de masteropleidingen: een verplicht verdiepend blok van 22,5 EC, een verplicht verdiepend specialistisch blok van 15 EC, een vrij keuzevak van 7,5 EC en een masterscriptie van 15 EC. De masteropleiding Notarieel recht heeft twee instroommomenten en omvat voor 60 EC verplichte vakken. Het onderwijs garandeert volgens het panel in voldoende mate de ontwikkeling van vaardigheden. Zowel het verrichten van onderzoek als het maken van schriftelijke opdrachten en het verzorgen van presentaties wordt in de opleiding naar behoren geoefend. De studenten van de opleiding komen volgens het panel in voldoende mate in aanraking met actueel wetenschappelijk onderzoek en de beroepspraktijk. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding de verweving van actualiteit in het programma duidelijk heeft vorm gegeven. Door middel van gastcolleges door vakexperts uit de praktijk krijgen studenten in de opleiding een goed beeld van de actuele kwesties in het betreffende vakgebied. Ook organiseert de opleiding excursies, en maken studenten opdrachten naar aanleiding van praktijkcasus.

Het panel heeft het schema waarin de eindkwalificaties van de opleiding en het bijbehorende programma aan elkaar zijn gekoppeld grondig bestudeerd. Het heeft vervolgens vastgesteld dat in alle gevallen de eindkwalificaties in voldoende mate worden gerealiseerd. Ook heeft het geconstateerd dat de eindkwalificaties op het gebied van academische en juridische vaardigheden in het programma worden behaald.

Het panel heeft vastgesteld dat de studielast van de masteropleiding Notarieel recht over het algemeen voldoende zwaar is. Het aantal contacturen bedraagt gemiddeld 7,9 uur per week, de totale studietijd ligt rond 28,9 uren. Het programma kent enkele lastige vakken, het vak Internationaal Privaatrecht wordt door studenten weer wat gemakkelijker gevonden. Het panel concludeert dat over het algemeen de studielast evenwichtig over het curriculum is verdeeld. Wel benadrukt het ook in dit verband zijn advies om het vak Internationaal Privaatrecht in de bachelorfase te programmeren, en de scriptie mede met het oog op de februari instroom in de laatste periode te plannen.

De masteropleiding Notarieel recht is toegankelijk voor studenten die de bacheloropleiding met een notarieel traject of een bacheloropleiding Notarieel recht aan één van de juridische zusterfaculteiten hebben gevolgd. Docenten lieten tijdens het bezoek weten dat eeningangseis voor het programma het vak Relatievermogensrecht is, omdat dit vak niet in de masteropleiding wordt aangeboden. Het panel heeft vastgesteld dat de masteropleiding Notarieel recht in sterke mate verbonden is met het notarieel traject van de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid. Het merkt op dat een student met een bachelordiploma Notarieel recht van een andere universiteit meer dan één extra vak zal moeten volgen om aan de ingangseisen te voldoen. Dit bemoeilijkt de instroom van studenten van andere instellingen.

Pagina 4 van 9 Het didactisch concept van de Universiteit Utrecht, en daarmee van het departement, kenmerkt zich volgens de zelfstudie door kleinschalig en activerend onderwijs, variatie aan onderwijsvormen en wederzijds committent van studenten en docenten. Zo zijn er normen voor een minimum aantal contacturen en een toenemende zelfstandigheid van studenten in de opeenvolgende fasen van het onderwijs. Een andere manier om de studenten aan te zetten tot actieve deelname is de niveaudifferentiatie; het niveau van de vakken neemt steeds toe, waardoor de student ertoe wordt aangezet om zich te blijven inzetten. Tot slot gebruikt het didactisch concept ook toetsing als middel om het leergedrag van studenten te sturen. Het panel heeft vastgesteld dat het didactisch concept in principe werkt. De getroffen maatregelen dragen bij aan een actieve studiehouding van studenten. Ook worden verschillende werkvormen gebruikt binnen de opleiding.

De diverse toetsen en examens van de opleiding die het panel heeft bestudeerd tijdens zijn bezoek acht hij van voldoende kwaliteit. Het panel heeft vastgesteld dat de examens in voldoende mate de eindkwalificaties toetsen. Het benadrukt evenwel het belang van structureel toezicht op de toetsing op curriculumniveau. Het panel vraagt in dit licht aandacht voor de rol die de examencommissie heeft in de kwaliteitsbewaking van de tentaminering en de toetsing van alle eindkwalificaties. Het benadrukt dat een onafhankelijke en proactieve examencommissie noodzakelijk is.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'programma' als voldoende. Wel wijst de NVAO op de opmerkingen van het panel ten aanzien van de ingangseisen, die de instroom van studenten met een bachelordiploma notarieel recht van een andere faculteit bemoeilijkt, en ten aanzien van de rol van de examencommissie.

Inzet van personeel

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De docenten, zo heeft het panel vastgesteld, beschikken over de expertise die nodig is om onderwijs op adequate wijze te verzorgen. Het overgrote deel van het docentencorps draagt met hun onderzoek bij aan de ontwikkeling van het vakgebied. De docenten die niet gepromoveerd zijn, komen dikwijls uit de rechtspraktijk.

In het algemene gedeelte van het zelfevaluatie-rapport beschrijft het departement dat de staf- studentratio momenteel 1:54 is. Het panel heeft vastgesteld dat er momenteel voldoende personeel beschikbaar is. De gesprekken met studenten, docenten en verantwoordelijken wezen uit dat de werkdruk weliswaar hoog is, maar dat de kwaliteit van de colleges daar niet onder te lijden heeft. Het panel erkent dat dit mede komt door de inzet en betrokkenheid van de docenten. Wel spreekt het zijn zorgen uit over de houdbaarheid van de huidige situatie. Docenten zijn in principe beschikbaar, maar de studenten moeten de docenten zelf actief benaderen.

Het panel heeft geconstateerd dat de Universiteit Utrecht een voorloper is op het gebied van BKO (Basiskwalificatie Onderwijs) en SKO (Senior Kwalificatie Onderwijs). Ook binnen de juridische opleidingen is het beleid van de docentprofessionalisering zichtbaar. De faculteit neemt de didactische vaardigheden van docenten serieus. Iedere docent heeft, conform het universitaire beleid, in principe een BKO. Het panel spreekt zijn waardering

Pagina 5 van 9 daarvoor uit. Het waardeert ook de invulling op maat bij de SKO, maar meent dat dit nog wat steviger geïmplementeerd kan worden.

Aanvullende informatie:

Voorafgaand aan de visitatiebezoeken hebben de faculteiten Rechtsgeleerdheid afgesproken om de stafstudentratio's op facultair niveau te presenteren. Het panel ging akkoord met deze werkwijze, omdat het zich ervan bewust is dat het berekenen van stafstudentratio's per opleiding nagenoeg niet mogelijk is, alleen al vanwege het feit dat docenten veelal bij verschillende opleidingen colleges verzorgen. Het panel heeft per opleiding onderzocht of er voldoende staf aanwezig is om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen en is tot de conclusie gekomen dat zulks het geval was.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO wijst de opleiding op de zorg die het panel uitspreekt over de houdbaarheid van de huidige situatie met betrekking tot de kwantitatieve inzet van docenten, die tot uiting komt in een ongunstige staf-studentratio.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'inzet van personeel' als voldoende.

Voorzieningen

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel heeft geconstateerd dat de faculteit kampt met grote studentenaantallen. Een verhoogde inzet van ICT-toepassingen binnen het onderwijs zou waardevol kunnen zijn. Het panel adviseert het departement na te denken over manieren om ICT nog meer dan nu het geval is, in te zetten voor het onderwijs. In dit licht is het panel positief over het gebruik van LinkedIn voor discussies over de stof. De huisvesting en faciliteiten van de faculteit zijn breed verspreid door de stad. Ondanks het feit dat dit de roostering een complexe aangelegenheid maakt, heeft het panel vastgesteld dat de faculteit de roostering over het algemeen op orde heeft. Wel benadrukt hij dat tijdige communicatie over de roostering naar studenten van belang is. Er is een aparte juridische bibliotheek en er zijn, zo heeft het panel vastgesteld, in principe voldoende studieplekken.

De masteropleiding Notarieel recht benadrukt in haar zelfstudie dat door docenten relatief veel tijd wordt besteed aan individuele begeleiding van studenten bij de totstandkoming van de masterscriptie. Ook bieden docenten bij andere cursussen individuele (studie)begeleiding. De studenten met wie het panel tijdens het bezoek sprak bevestigden dit en lieten weten dat docenten altijd bereikbaar zijn. Het panel heeft evenwel geconstateerd dat de studiebegeleiding voornamelijk reactief is. Studenten worden niet op individuele basis benaderd voor bijvoorbeeld voortgangsgesprekken. Het panel is positief over OSIRIS, waarin de studievoortgang en -planning van studenten inzichtelijk is. Verder zou in de masterfase het portfolio een startpunt kunnen zijn voor de studiebegeleiding.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'voorzieningen' als voldoende.

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel heeft geconcludeerd dat de opleiding niet alleen de afzonderlijke cursussen evalueert, maar ook het curriculum als geheel. Het heeft vastgesteld dat zowel door de panelgesprekken als door de schriftelijke enquêtes voldoende informatie naar boven komt, aan de hand waarvan aanpassingen worden gedaan. Het panel heeft verder vastgesteld dat de cursusevaluaties veel informatie opleveren door de hoeveelheid aan open vragen, ondanks het feit dat de respons niet altijd even hoog is. Het waardeert de initiatieven die het departement neemt om de respons van evaluaties te verhogen.

Het panel heeft bestudeerd in welke mate de uitkomsten van evaluatie de basis vormen voor aantoonbare verbetermaatregelen. Het heeft hier verschillende voorbeelden van gezien, en concludeert dat de opleiding voldoet aan de eisen die gesteld worden aan dit facet. Het panel adviseert om de communicatie over de verbetermaatregelen naar aanleiding van de evaluaties structureel te organiseren. Het heeft kunnen constateren dat evaluaties leiden tot verbetermaatregelen maar dat dit voor studenten niet altijd zichtbaar is.

Het panel heeft tijdens het bezoek geconstateerd dat de Opleidingscommissie goed functioneert. Het alumnibeleid van het departement zou naar de mening van het panel actiever kunnen worden ingevuld.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'interne kwaliteitszorg' als voldoende.

Resultaten

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel heeft aan de hand van de bestudeerde scripties vastgesteld dat het gerealiseerde niveau van de opleiding voldoende is. De scripties die het panel bestudeerde, waren van voldoende kwaliteit.

Het panel heeft vastgesteld dat het rendement waarnaar de opleiding streeft niet behaald wordt. De zelfstudie meldt dat een studieduur van meer dan twee jaar geen uitzondering is. Inmiddels heeft het bestuur voor de masterprogramma's als streefdoel opgenomen dat de gemiddelde studieduur 18 maanden zou moeten bedragen. Dit streefcijfer is bepaald naar aanleiding van de aanbevelingen van de midterm review en geldt sinds cohort 2009. Het panel heeft geconcludeerd dat de Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie zich bewust is van de lage rendementen en dat zij op diverse manieren actief en structureel maatregelen implementeert om de rendementen te verbeteren. Het heeft daarnaast geconstateerd dat de lage rendementen ook bij de rechtenopleidingen elders in het land een probleem zijn. Het panel meent dat de oorzaak van de lage rendementen niet louter toegewezen kan worden aan de faculteiten; het is een landelijk en zeer complex probleem. Het beoordeelt de opleiding niet louter op de lage rendementen, maar ook op de mate waarin de faculteit haar verantwoordelijkheid neemt en maatregelen implementeert om de rendementscijfers te verbeteren. Dit alles in overweging nemende, heeft het panel vastgesteld dat de Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie in voldoende mate actief beleid voert om de rendementen te verhogen.

Pagina 7 van 9 **Aanvullende informatie:**

Het panel heeft per opleiding een selectie gemaakt van de 25 meest recente eindwerkstukken. Het heeft van elke opleiding voorafgaand aan het bezoek ten minste twee eindwerkstukken gelezen, waarvan één eindwerkstuk met een hoog en één eindwerkstuk met een laag cijfer was beoordeeld. Van de masteropleiding Notarieel recht heeft het panel twee scripties gelezen.

De gemiddelde studieduur van studenten van de masteropleiding Notarieel recht ligt rond de 19-24 maanden.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport en de aanvullende informatie weliswaar uiterst matig maar op zich genoegzaam is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden. In elk geval vormen de lage onderwijsrendementen een knellend aandachtspunt voor de opleiding. De NVAO verwacht dan ook maatregelen ter bevordering van het studiesucces.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'resultaten' als voldoende.

Pagina 8 van 9 **Besluit:**

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Universiteit Utrecht te Utrecht in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 15 mei 2012 naar voren te brengen.

Per e-mail van 12 juni 2012 heeft de instelling van de gelegenheid gebruik gemaakt om te reageren. Dit heeft geleid tot enkele tekstuele aanpassingen.

De NVAO besluit dat accreditatie wordt verleend aan de wo-master Notarieel Recht (60 ECTS; variant: voltijd; locatie: Utrecht) van de Universiteit Utrecht te Utrecht.

Dit besluit treedt in werking op 15 november 2012 en is van kracht tot en met 14 november 2018.

Den Haag, 9 juli 2012

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by a horizontal line extending to the right.

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken

Onderwerp	Facet	Beoordeling door VBI
		<i>voltijd</i>
1. Doelstellingen	1.1 domeinspecifieke eisen	V
	1.2 niveau master	V
	1.3 oriëntatie wo	V
Beoordeling onderwerp		V
2. Programma	2.1 eisen wo	V
	2.2 relatie doelstellingen – programma	V
	2.3 samenhang programma	V
	2.4 studielast	V
	2.5 instroom	V
	2.6 duur	voldaan
	2.7 afstemming vormgeving en inhoud	V
	2.8 beoordeling en toetsing	V
Beoordeling onderwerp		V
3. Inzet personeel	3.1 eisen wo	V
	3.2 kwantiteit personeel	V
	3.3 kwaliteit personeel	V
Beoordeling onderwerp		V
4. Voorzieningen	4.1 materiële voorzieningen	V
	4.2 studiebegeleiding	V
Beoordeling onderwerp		V
5. Interne kwaliteitszorg	5.1 evaluatie resultaten	V
	5.2 maatregelen tot verbetering	V
	5.3 betrokkenheid medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	V
Beoordeling onderwerp		V
6. Resultaten	6.1 gerealiseerd niveau	V
	6.2 onderwijsrendement	V
Beoordeling onderwerp		V
Eindoordeel		Positief

De facetten krijgen het oordeel onvoldoende (O), voldoende (V), goed (G) of excellent (E), met uitzondering van het facet "Duur" (2.6), waarvoor geldt: "voldaan" of "niet voldaan". De onderwerpen krijgen het oordeel voldoende of onvoldoende